

ACHIZIȚII NOI

Direcția Arhivelor Centrale

An de an zestrea documentară a Arhivelor Statului s-a îmbogățit printr-o neconținută colaborare între comisia de achiziții a Direcției Arhivelor Centrale și diferite persoane deținătoare de documente, animate de convingeri profunde cu privire la rolul documentelor într-un depozit public.

Achizițiile anului 1988, prin complexitatea și valoarea lor aduc un plus de informații necesare cercetării științifice. Astfel, ofertele Popilean Gheorghe conțin documente ce aduc noi informații cu caracter economic, social, politic din diferite perioade istorice și zone ale țării. O parte din ele, copii în limba latină, se referă la comitatul Maramureș. O diplomă din 1398 acordă comitelui Drag stăpânirea asupra a opt moșii din Maramureș. Spre exemplu, un act din 1563 întărește dreptul cetățenilor din localitățile Săpinița, Sărăsău, Bălaia, Vlad, de a-și paște turmele de oi și porci pe pășuni alpine. Din aceeași categorie de documente fac parte diplomele de întărire, de stăpâniri de moșii sau de alte bunuri date bisericii Sf. Nicolae Mărturisitorului din cetatea Visk (în anii 1481 și 1503), vicecomitelui comitatului Maramureș, Ștefan, fiul lui Nicolae Tordai de Sighet (1625), diploma de înobilare dată de Mihail Apafi, principele Transilvaniei, lui George Gergelly, secretar al cancelariei princiare, și fraților lui (1675), precum și lista îndatoririlor nobililor maramureșeni stabilită în 1806.

Alături de aceste documente se mai află o serie de acte personale și de proprietate, contracte de vânzare-cumpărare, inventare de bunuri, registre de venituri și cheltuieli, documente judecătorești cu privire la circulația pământurilor, corespondență etc. aparținând unor membri ai familiilor Filipescu, Ghica, Grecianu, Moruzi, Cerchez, Rațiu.

O altă categorie de documente sînt planurile (1902—1940) unor terenuri agricole sau localități, cum este Bucureștiul, Îndecoșbi din zonele Lacul Floreasca și Piața Victoriei, Parcul Herăstrău, Pasajul Victoria.

Alte planuri privesc zonele Lipănești, Boldești, Scăeni, Pleașa, Ploiești.

Între achizițiile importante ale DGAS se află coligatul care cuprinde 631 de file, format din documente originale, copii și traduceri oferite de Vasiliu-Bolnavu Maria. Volumul cuprinde 381 documente din perioada 1532—1854; repartizate pe secole sînt: șase din secolul XVI-lea, două din secolul al XVII-lea, 36 din secolul al XVIII-lea și restul de 337 din secolul al XIX-lea. Documentele din secolul al XVI-lea sînt redactate în limba slavonă, unul dintre ele fiind scris pe pergament; toate cele șase documente ale secolului al XVI-lea sînt hrisoave emise de cancelariile voievozilor: Vlad Înecatul, Petru cel Tânăr, Alexandru al II-lea Mircea și Milnea Turcitul. Se adaugă două documente scrise în limba greacă și unul în limba franceză, restul fiind în limba română.

Din punct de vedere al genului de documente, coligatul conține: hrisoave, zapise de vânzare-cumpărare, anafonale de cercetare a unor pricini, cărți ale dregătorilor pentru cercelările făcute în diferite litigii, hotărnicii, perilipsuri, foi de zestre, catagrafii.

Documentele pe care le prezentăm se referă la satele Fieni, Tița, Buciumeni, Bezdead, Pietroșița, din județul Dimbovița, și conțin informații diverse de natură economico-socială, privitoare la: formarea domeniului feudal; aservirea unor sate de către boierime; lungi procese pentru călcări și delimitări de moșii; modul de transmitere a proprietății; aspecte ale dezvoltării economico-sociale a localităților respective; ocupațiile locuitorilor din această zonă de deal și munte, cum sînt: agricultura, pășoritul, morăritul și folosirea dîrștelor pe apa Ialomiței.

Menționăm că documentul din 14 Iulie 1532 emanat din cancelaria domnitorului Vlad Ȋneatul constituie, alături de un alt document cu aceeași dată, publicat în *D.I.R.*, prima atestare documentară a localității Fjeni.

Interesant este și actul cumulativ (întărire domnească, anafora și jalbă) din 17 Ianuarie 1817, referitor la redeschiderea unei poteci peste munți, de la Pietroșița spre Transilvania, pentru a ușura schimbul de mărfuri dintre cele două țări românești.

Documentele sînt întărite cu sigilii timbrate sau aplicate în ceară roșie sau chinovar, conținînd informații ce pot sluji cercetărilor din domeniul sigilografiei.

Volumul este legat în scoarțe de carton gros, îmbrăcate în piele, asigurînd condiții din cele mai bune de conservare a actelor. Întrucît toate aceste documente se referă la istoria unor sate și moșii din actualul județ Ȋmbovița, ele au fost arhivate în depozitele filialei respective.

În depozitele instituției au intrat și cele 106 unități arhivistice oferite de Alexandra Zugrăvescu. Acestea au ca limite cronologice anii 1734—1913 și se compun din documente foi volante sau din dosare constituite de creator. Ele sînt redactate în limbile greacă, franceză și română și prezintă un plus de interes pentru faptul că amintesc de existența unor acte probatorii începînd cu anul 1639.

O primă grupă de documente, în număr de 19, dintre anii 1749—1817, se referă la satul Mosculești, plasa Gilort, județul Gorj. Majoritatea sînt zapise de cumpărare, cărți de hotărnicie și de judecată. Alături de acestea se găsește mitrica de botezați, cununați și morți a satului Mosculești pe anul 1846.

A doua grupă, 42 unități arhivistice dintre anii 1777—1910, se referă la Clinceni din județul Ilfov, Drăgănești din județul Olt, Băneasa din județul Teleorman, Ciorăști și Răzoarea din județul Rîmnicu Sărat.

Date interesante conțin dosarele referitoare la activitatea de extragere a sării de la Slănic Prahova pe vremea cînd a fost cămăraș Dimitrie Clinceanu (în anii 1878—1879). Reținem, de exemplu, faptul că pentru salină se importau funii de la Brașov. O serie de documente privesc Monetăria Statului din anii cînd același Dimitrie Clinceanu a fost casierul acestei instituții. S-au păstrat liste de medalii românești, cu prețul lor, situații de gestiune ș.a.

A treia grupă de unități arhivistice, în număr de 43, dintre anii 1734—1882, peltîngă datele referitoare la localitățile Topliceni, Ciorăști și Răzoaia din județul Rîmnicu Sărat, Balotești județul Ilfov, Codrești, Mănești și Cioceni, conține știri despre existența unui chirurg la Cîmpulung în anul 1837 și a unui doctor al orașului Slatina în anul 1838.

Deosebit de aceste grupe de documente achiziționate, ne-am îmbogățit patrimoniul arhivistic cu un document prezentat de Aurelia Boerescu, o traducere executată prin secolul al XVII-lea după un uric, din 8 august 1503 (7011), prin care Ștefan cel Mare, voievodul Moldovei, întărea preotului Luca, surorii sale, Stanca, și nepoatele lor, satul Mălinești, pe Birlad, în schimbul altor sate din ținutul Birlad..

Originalul uricului nu s-a păstrat, el fiind cunoscut specialiștilor dintr-o copie modernă, făcută de Ioan Bogdan; acesta a și fost editat în *D.R.H., Moldova*, III, p. 510—511, nr. 286.

În încheierea prezentării noastre amintim că Valeria Romalo a depus la D.G.A.S. 20 documente din anii 1814—1872, referitoare la diferite sate din județul Argeș. Documentele, originale și copii — zapise, cărți de judecată și de hotărnicie, scrisori, contracte de arendare etc., oglindesc aspecte ale vieții social-economice din secolul trecut din această zonă; vinzări de pămînt, arendări de păduri și moșii, pricini de judecată între moșneni și proprietari, existența unor mori pe apa Bațcovului.

Adunarea mărturiilor istorice în baza documentară a Arhivelor Statului și punerea acestora la dispoziția cercetătorilor este o sarcină de mare răspundere și, în același timp, o operă patriotică ai cărei autori sînt atît cei ce le depun, cît și cei ce le primesc, le inventariază și le redau studiului.

SILVIA VĂTAFU-GĂITAN